

מולין יקדין ויהיושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מילה תא חז תא

חֲדָתָא דְאִזְרִייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הקב"ה זוכר את המצוות והעבירות שהאדם שכח

זוכר את המצוות שהאדם שכח שעשה אותם ולא החזיק טובה לעצמו, וכן להיפך הקב"ה זוכר אם האדם שכח שעשה עבירה ולא על ליבו לתקן את אשר עיוות.

בהבאת הביכורים מתוודה על כך שלא השכיל שאין במעשיו כלום מול חסדי ה' עליו

ענהו האדמו"ר מסאטמר שעתה מחזור לו מה שנאמר בוידי מעשר לא עברתי ממצוותיך ולא שכחתי, ולכאורה בוידי מזכיר האדם את הדברים הלא טובים שעשה, אם כן מדוע מזכיר את המצוות שעשה. אך בדברי הקדושת לוי מובן, שאמנם עשיתי מצוות אך לא שכחתי מהם והחזקתי טובה לעצמי, ולא נתתי אל לבי כי מה לו לאדם אצל בוראו, וכל שאעשה אינו מספיק מול הטובות והחסדים הסובבים אותי, ועל כך מתוודה.

צדיקים גדולים הבינו כי כל שיעשו אינו שווה לחובתנו כלפי ה' יתברך

צדיקים גדולים ועצומים עמלו להחזיר בליבם כי כל אשר יעשו לא ישווה לערך החסדים שמעניק לנו בורא עולם, וגם כשעושה דבר מה, האם יודע אם נתקבל ברצון שמה לא עשהו כראוי או שמה חטא וחטאיו מסתירים ומונעים ממצותו להתקבל ברצון. כך לימדנו הרה"ק מקאמורנא ע"ה בספרו היכל הברכה (כי תשא רעו), שהחזרה מלובלין הזהיר אותנו להשפיל את עצמו ולעשות תשובה קודם כל תפילה ולימוד. כמו ששמע ממנו תלמיד אחד שאחר חצות קודם לימודו אמר, ריבונו של עולם, אפשר אני מן אותן שכתוב בהם (תהלים טו) 'ולרשע אמר מה לך לספר חוקי' והתמרמר מאוד, והאריך בדברי ריצוי ובכיה ותחנונים.

זו היא העצה שלא לבוא לידי גאות חלילה מהמצוות שעשה, וידע בלבו את אשר אמר הרה"ק מלובלין (שם) אין גרוע בעולם כמותי, אפילו אם יאמר לי מלאך השם שאני צדיק, איני מאמין לו. ואם יאמר לו הקב"ה בעצמו שאני צדיק, אאמין לו על אותו רגע ולא יותר, כי בנקל לדחות לשאול תחתית חס ושלוש.

כבודך, שכאשר אדם עושה מצוה ומחזיק את עצמו בגינה ומתגאה, הקב"ה שוכח את המצוה, וכן להיפך אם אדם עובר עבירה חלילה וזוכר מזה ויודע שעליו לתקן מעשיו בבחינת 'וחטאתי נגדי תמיד' (תהלים נא ה), אז ה' יתברך שוכח כביכול מהעבירה שעשה. וזו הכוונה 'כי זוכר כל הנשכחות' הקב"ה

לא עֲבַרְתִּי מִמִּצְוֹתֶיךָ וְלֹא שָׁכַחְתִּי (כו יא). מסופר כי כאשר פגש האדמו"ר בעל האהבת ישראל מו"זניץ ע"ה את האדמו"ר רבי יואל מסאטמר ע"ה, הזכיר האדמו"ר מו"זניץ את מאמרו של הקדושת לוי מברדיטשוב ע"ה, על הנאמר בראש השנה 'כי זוכר כל הנשכחות' אתה הוא מעולם ואין שכחה לפני כסא

מילתא דפליאה

הסוד שמאחורי ירידת החשק ללימוד תורה

וְשִׁמְחַת בְּכָל הַטּוֹב (כו יא).

לעיתים אין לאדם חשק ללימוד התורה הקדושה, ושואל את עצמו, מדוע, הלא אין מתיקות כמתיקות ונעימות דברי התורה ונכונות לכל דברי האור החיים הקדוש הידועים בפסוק שלפנינו באש קודש 'שם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם'. אם כן מדוע אין לו חשק. אך צריך לדעת, 'אשר עשה האלקים את האדם ישר, והמה בקשו חשבונות רבים' (קהלת ז כט), האדם מתחילתו ישר ויכול להרגיש מתיקות ועריבות התורה. אבל אשמים אנחנו בכך, שאיננו מרגישים טעם וחשק בתורה, שמחמת התאוות והרצונות שמביאים אנו על עצמינו, מכניסים עצמינו במידות קטנות ושפלות, ומחמת כן אין טעם בדברי קדושה ואינו מרגיש מתיקות ועריבות טוב התורה. העצה לכך לפשפש במעשיו לחזור בתשובה על חטאיו, וכך יסיר מעצמו את חושך התאוות המחשיך ממנו את אור התורה הקדושה, ואז אורייתא מודעת ליה חוביה (זוהר ויקרא כג) והמאור שבה יחזירה למוטב.

עצת ה' ללמוד אף שאין חשק

ועם זאת ישליך עצמו ללימוד התורה אף שאינו מרגיש בה טעם, שפעמים הוא ניסיון לאדם עד כמה מוסר עצמו ללימוד התורה, וכן דרשו צדיקים על הפסוק (שמות טו כג) 'ויבואו מרתה ואין מים לשתות', ופירשו, לפעמים אין לאדם חשק ללימוד התורה, 'ואין מים לשתות' - אין מים אלא תורה (ביק ד), 'כי מרים הם - שמרגיש בה טעם מר ולא מתיקות ועריבות'. 'ויורה ה' עץ' - הורה לו עצה, שלשון 'עץ נדרש מלשון 'עצה', 'וישלך אל המים' - העצה שהורה לו ה' היא, להשליך את עצמו למים, לעסוק במימי התורה אף שאין לו חשק, וכשמשליך עצמו לתלמוד תורה 'וימתקו המים' - מרגיש מתיקות ועריבות טוב התורה. ועל כך נאמר אחר זה 'שם שם לו חוק ומשפט ושם ניסוהו', שללמוד ללא שיש לו חשק וטעם הוא ניסיון גדול, עד כמה מוכן להשליך את עצמו ורצונותיו ללימוד התורה הקדושה.

ברזא דאח"ד

רמזים נפלאים על סדר הפרשה

שמחת התורה ומעלתה

כסף צרוף, יש בו זהב שנאמר (שם יט יא) 'הנחמדים מזהב ומפז רב, יש אדם לוקח שדות אבל לא כרמים, כרמים ולא שדות, אבל המקח הזה יש בו שדות ויש בו כרמים שנאמר (שיר השירים ד יג) 'שלחך פרדס רמונים' (שמו"ר לג א).

תורה לשמה מוסיפה כח באדם

ענין השמחה בלימוד התורה אינו רק תוספת מעלה אלא ממש מיסודות קנין התורה, שכן כאשר בא האדם ללמוד תורה ולהגות בה, צריך לשים כוחותיו ומעייניו רק בה, ודוקא באופן זה זוכה להבין בה ולעמוד על סודה, כמו שכתוב (משלי ח יד) 'אני בינה לי גבורה', 'אני בינה' אם אני כל כולי שקוע בתורה בלי שיור כדי להבינה ולהחכים בה, אזי 'לי גבורה' במלחמתה של תורה, אבל אם אין עצמיות האדם מונחת בתורה, אלא כדבר חיצוני ואינו עצם מהותו, אזי אין זוכים לכון לאמיתה של תורה.

ובעיקר מתקיימים תנאי אלו בעוסק בתורה לשמה, כי העוסק בתורה לשמה אינו מרגיש צער ויגיעה, והגם שהתורה דורשת ממנו עמל ויגיעה אינו מצטער בכך, ואדרבה הוא מלא שמחה תענוג מעסק התורה. אולם אם כוונתו בלימוד להנאת עצמו על מנת שיהיה נקרא רב וחכם וכדי שיכבדו אותו, אזי יגיעת התורה מחלישה אותו ומתישה את כוחו, וכמו שכתוב (שם) 'לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה', 'תושיה' לשון תשיות וחולשה, וכאשר הלימוד הוא 'לי' להנאת האדם ולצורכו אזי 'תושיה' והיא מתשת כוחו, ורק אם זוכה להתעלות שיהיה לימודו לשם שמים, ועל דרך שאמרו (פסחים ב:) שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה, אזי יתקיים בו המשך הפסוק 'לי גבורה' שתהיה התורה מוסיפה בו כוח וגבורה, ויסתלקו ממנו כל מיחושי הגוף ומכאוביו, בבחינת חש בכל גופו יעסוק בתורה, שכן לימוד תורה לשמה מגביה את האדם מעל לדרך הטבע, וכמו שאמרו (פסחים ב:) שהלומד תורה לשמה זוכה לגדול מעל שמים חסדך' (תהלים קח ה), היינו שהחסד עם הלומד שלא לשמה הוא בתוך גדרי הטבע, וממילא אין התורה מתשת כוחו אלא אדרבה מוספת בו עוז ותעצומות.

בדברי חז"ל למקיימי מצוות התורה, פעמים שאינם מתקיימות אצל עושי המצוות, וטעם הדבר הוא כי יש והאדם מקיים המצוה כמי שהיא עול וטורח על צווארו, ובאמת שמחה הלב שזכה לקיים מצוות ה' היא תנאי הכרחי בשלמות המצוה, ואין המצוה עולה לרצון כי אם באופן שיהיה עשייתה בלב שמח ובהודאה לה' שזיכהו לעבוד לפניו, ויהיה יקר בעיניו קיום מצוות התורה מכל זהב וכסף שבעולם.

[וכפי גודל שמחתו באמת ובטוב לבב הפנימי כך יזכה לקבל אור עליון, ואם יתמיד בזה אין ספק שישירה עליו רוח הקדש, וענין זה נוהג בקיום כל המצוות כלם, בין בעת שעוסק בתורה שיהיה בחשק גדול נמרץ בהתלהבות עצום, כאלו עומד לפני המלך ומשרת לפניו בחשק גדול, למצוא חן בעיניו לקבל ממנו מעלה יתירה וגדולה (הקדמה לשער המצוות להאריז"ל)].

ושמחת בכל הטוב - אין טוב אלא תורה

ובודאי כשזוכה להגות בתורה ובצפונותיה, יתמלא שיר ושבח להקב"ה שזיכה אותו לעסוק בחמדה גנוזה, שהיתה צפונה אצל הקב"ה תתקע"ד דורות קודם לבריאת העולם, והיו מלאכי מרום משתוקקים לקבל אותה, והניח כל שרפי מעלה ונתנה לבניו חביביו, ויודה וישבח להקב"ה על חסדו עמו, כמו שכתוב **ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך**, ואין טוב אלא תורה (אבות פ"ו מ"ג), והתורה היא טובה שאין למעלה ממנה והיא ערבה על כל טועמיה, 'הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונופת צופים' (תהלים יט יא), כמו שכתב באור החיים: כי אם היו בני אדם מרגישים במתיקות וערבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא היה נחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה, כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם.

יש לך אדם שלוקח מקח, יש בו זהב אין בו כסף, יש בו כסף אין בו זהב, אבל המקח שנתתי לכם יש בו כסף שנאמר (תהלים יב ז) 'אמרות ה' אמרות טהורות

ושמחת בכל הטוב (כו יא). תחילה וראש לכל עבודת ה' ואהבתו הוא מאמר הכתוב הנאמר בכל יום פעמיים באהבה בעת קריאת שמע (לעיל ו ד) 'ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך', ודרשו בו חז"ל (ברכות נד.) 'בכל לבבך' בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע. והנה עבודת ה' ביצר טוב מובנת כפשוטה שיעבוד את ה' במידותיו הטובות שניתנו בו מעצם בריאתו, אבל עבודת ה' ביצר הרע הוא דבר תמוה מה היא עבודה זו, הרי טוב יותר שיכבוש את יצרו הרע, ואיזה טוב יוכל לצמוח מן הרע.

החמדה וההתלהבות מכוחו של היצר הרע

פירש הרה"ק המגיד רבי דוב בער ממעזריטש ע"ה, שכל כוח החמדה וההתלהבות שבאדם שורשו מהיצר הרע, ואפילו תשוקה לדבר טוב שורשה גם כן בכוח התאוה מן היצר הרע, ואם לא היצר הרע לא היתה שום מציאות של התלהבות ותשוקה בנפש האדם, והרי עבודת ה' המעולה צריכה להיות בשמחה והתלהבות, כמו שכתב ברמב"ם (סוכה ולולב פ"ח ה"ט): השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצוה בהן עבודה גדולה היא, וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להפרע ממנו שנאמר (להלן כח מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב'. ולכן שלימות העבודה היא שישב האדם גם את כוחות היצר הרע אל הקדושה, ויהפוך את כל כוח התאוה שבקרבו אל הקדושה ויעבוד את ה' בשמחה ובהתלהבות, ובכך יזכה לעבודת ה' בשני יצוריו.

יסוד בעבודת ה' שתיעשה מתוך שמחה

מעלת השמחה גדולה וחשובה היא עד למאוד, ואין עבודת ה' שלימה אלא אם היא נעשית מתוך שמחה, ולמרות שאין השמחה מצוה מן התורה, בכל זאת מסייעת היא להתעלות בכל המעלות הטובות, וכמו שהעצבות שאיננה עבירה הרי היא מכלה כל חלקה טובה בעבודת ה', כך גם השמחה מגביה את עובד ה' ומכשירה אותו לכל המעלות הטובות. ולא זו בלבד, אלא כל ההבטחות שמצינו

שגב עבודה האכילה לפני ה'

ראשון האור רבוצה כארי על המזבח, על שם המלאך ואוכל הקרבנות, ועל שם זה נקראו קרבנות, שמקרב אותם לפני הקדוש ברוך הוא. וכן האדם שהוא אוכל לשם שמים הוא מקרב הנשמות שבמאכל לפניו יתברך. אבל משחטאו היתה רבוצה ככלב רמז לסיטרא אחרא, והיו הניצוצות נכנסות לעולם התוהו. וזהו שפירשו המפרשים כאילו הקריב קרבנות, כמו כהנים משולחן גבוה קא זכו נזדכך גופם על ידי שהיו אוכלים לשם שמים כנ"ל].

כל אחד יכול לקדש אכילתו

ועבודה זו אינה ליחיד סגולה בלבד אלא קרובה היא לכל אדם כמו שממשיך שם הנועם אלימלך: 'וכי ירבה ממך הדרך', רצה לומר אם רב הוא ממך עבודת הבורא ברוך הוא ותאמר בלב 'כי לא תוכל שאתו', שקשה עליך מאד והרבה בעיניך עבודתו יתברך, אמר הכתוב תדע 'כי ירחק ממך המקום', רצה לומר זה הוא מחמת שהמקום ברוך הוא רחוק ממך, אבל מי שמקרב עצמו להבורא ברוך הוא על ידי מעשיו, אזי ה' יתברך קרוב אליו, וקרוב אליך הדבר בפיך ובלבבך לעשותו.

הדבר מתבאר היטב עם מה שאמרנו כי הברכה היא זו המשפיעה על האכילה שתהיה מרוממת, וכן בענין זה הברכה פועלת שתהיה זאת האכילה לפני ה' אלהיך' כמו שהגיד בקדשו הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה (פר' ראה ד"ה א"י עשר) לבאר את שני חלקי הברכה, 'אלהינו' ו'מלך העולם', והסביר כי תחילה אנו ממליכים את הבורא עלינו, ואחר כך יכולים אנו להמשיך את הבורא לעולם הנקרא בשם 'מלכות', וזה הנאמר במעשר 'ואכלת לפני ה' אלהיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם', וזה לשונו: 'ואכלת לפני ה' אלקיך', דהנה אנו אומרים ברוך אתה ד' אלהינו, היינו שמתחילה אנו אומרים שהוא אלקינו ואחר כך אנו ממשיכים את הבורא ברוך הוא לעולם הנקרא בשם מלכות ולשכן את שמו יתברך במקום אשר יבחר בו, וזהו שאומרים 'מלך העולם'. וזהו 'ואכלת', דעשיית המצוה נקרא אכילה שהוא התענוג והדביקות, 'לפני ד' אלקיך' כנ"ל, שהוא אלקינו, 'במקום אשר יבחר לשכן שמו שם', פירוש, ואחר כך תכוין לפעול להמשיך ולשכן את שמו יתברך בהיכל קדשו כנ"ל שהוא מלך העולם.

שלשה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא, שכאשר אומר דברי תורה על שולחנו ומקדש אכילתו, שעצם אכילתו היא כדברי תורה, מכיון שכל מטרת אכילתו היא לצורך לימוד התורה, לצורך הברכה ולצורך העלאת ניצוצות הקדושה שנמצאים במאכלים, ובכך נהפך שולחנו למזבח כמו שלומדת המשנה מהנאמר (יחזקאל מא כב) 'וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה''. וכך דרשו בגמרא (תגינה כז). בפסוק זה שבתחילה אומר הכתוב 'המזבח עץ שלש אמות גבוה וארכו שתי אמות ומקצעותיו לו, וארכו וקירותיו עץ, וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה'', ומקשה הגמרא, פתח במזבח וסיים בשולחן. מתרצת הגמרא, רבי יוחנן וריש לקיש דאמרי תרווייהו, בזמן שביית המקדש קיים מזבח מכפר על אדם, עכשיו, שולחנו של אדם מכפר עליו.

[בביאור הדימוי שבין שולחן למזבח כתב בעבודת ישראל במשנתנו: או יאמר רבי שמעון אומר שלושה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו וכו' אבל שלושה שאכלו וכו' כאילו אכלו וכו' שנאמר זה השולחן אשר לפני ה'. ופירשו המפרשים כאילו הקריב קרבנות, כמו כהנים משולחן גבוה קא זכו, ודקדקו האיך מבואר בפסוק שהוא כמו הקרבת קרבנות. ונראה לפרש כמו שכתב המגן אברהם (או"ח סימן ו סק"ד) דהגוף נהנה מגשמיית המאכל, והנשמה מרוחניות המאכל. והרוחניות המאכל הם ניצוצות קדושים, שבכל דבר יש ניצוצות קדושים שנכנסו לשם כשאמר הקדוש ברוך הוא תדשא ושאר מאמרות, וגם על ידי טללים וגשמים קדושים שהם כוחות מהבורא, כי למעלה אין גשם ואין טל, אלא שנשתלשל כוחות מהבורא, ולמטה נתגשם דוגמת המן שאכלו ישראל במדבר. ועל ידי שאדם אוכל ונכנס בתוכו אותן ניצוצות ובכך זה מברך ברכת המזון ואומר דברי תורה הוא מעלה אותן ניצוצות. והוא כמו הקרבנות שהיה המלאך אוריאל מעלה הקרבנות לריח ניחוח לפני ה', ומפני כן היה בבית

אבל שלושה שאכלו על שולחן אחד ואמרו עליו דברי תורה, כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא, שנאמר (יחזקאל מא כב) וידבר אלי זה השולחן אשר לפני ה' (אבות פ"ג, משנה ג).
כשאוכלים לשם שמים זוכים לקדושה הגנוזה בפנימיות המאכל, כמו שאמרנו כי 'מלאך' אותיות 'מאכל' שמקדש את המאכל ומעלה אותו לשמים בחינת 'מלאך', כמו כן 'מאכל' גימטריא ב' השמות שם הוי"ה ושם אדנות, וכן אמרו ש'לחם' עולה בגימטריא ג' שמות הוי"ה, **ובבאר מים חיים** כתב כי בכל דברי העולם הזה יש אותיות י"ה משמו יתברך, כמו אכילה שתיה שינה.

וכל אלו ללמד יצאו שעל ידי האכילה בקדושה זוכה ומקרב כל הדברים לפני ה' וזו עבודת ה' גדולה ונשגבה, ובכך נבואה היכלך להבין דברי משנתנו שהפליגה במעלת האומרים דברי תורה על השולחן ואמרה 'כאילו אכלו משולחנו של מקום ברוך הוא' שזו הפלגה שאין למעלה הימנה, ועל אחת כמה וכמה בימינו שעדיין לא זכינו לבנין בית המקדש והקרבת קרבנות על מזבחך לרצון, בודאי שיש לכל משכיל ודורש את ה' לעלות ולהתעלות בקדושת אכילתו ובכלל זה כל הדברים הנקראים אכילה, ואז זוכה לאכול משולחנו של מקום. וכן אמרו (דברי ישראל כללי אוריתא א) 'אין קידוש אלא במקום סעודה' (פסחים קא), דהיינו היכן ניכרת הקדושה של האדם, 'במקום סעודה' באכילתו בקדושה.

האוכל בקדושה כאוכל לפני ה'

ובכך מתקיים בו הנאמר לגבי אכילת מעשר (דברים יד כג) 'ואכלת לפני ה' אלהיך', שירגיש שאוכל ממש 'לפני ה' אלהיך', כמו שאמר הנועם אלימלך ע"ה בפסוק זה (פר' ראה ד"ה או יאמר היוצא): רצה לומר שתתנהג באכילתך שיהיה הכל לפני ה', דהיינו בקדושה. ומפרש הכתוב 'מעשר דגנך' כו', פירוש, שצריך האדם לדמות לעצמו כאלו אוכל מעשר או בכורות קדשים כמו שהיו הלוי והכהן אוכלין בפרישות גדול ובקדושה גדולה, כן תעשה שיהא דומה בעיניך כאלו הוא תרומה או מעשר. 'למען תלמד ליראה ה' כו', רצה לומר על ידי זה תרגיל את עצמך שתבוא לך יראה שלימה מהבורא יתעלה, עד כאן לשון קדשו. וזה הדבר שבאה המשנה ללמדנו 'אבל

